

Dat dieren ook emoties ervaren, valt niet meer te betwisten. Steeds meer wetenschappelijke onderzoeken behandelen de emotionele belevingswereld van dieren in en rondom ons huis, maar ook in dierentuinen, laboratoria en ga zo maar voort. Onnodig om uit te leggen dat deze emoties niet los staan van het fysieke aspect van de dieren die op je behandeltafel terechtkomen. Het is dan ook als dierenarts een enorme troef om gepast op emoties in te kunnen spelen. Gedragsdierenarts Anouck Haverbeke houdt zich hier, naast haar eigen praktijken, grondig mee bezig. Zij zet stappen in het wetenschappelijk onderzoek om aan te tonen hoe etherische oliën een rechtstreeks effect hebben op emoties en bijbehorende hersencentra. Dierenartsenwereld was benieuwd naar haar verhaal en deelt het met je in dit nummer.

Arhomani

Waar de band tussen mens en dier versterkt wordt door aroma's

Dag Anouck, jij bent naast (gedrags) dierenarts ook external scientific consultant van Arhomani. Kan je dit bedrijf even voorstellen aan onze lezers?

"Arhomani is een Belgisch bedrijf dat is opgericht in 2015. Het doel van Arhomani is om de band tussen mens en dier te versterken door het gebruik van etherische oliën. Deze drie concepten tref je trouwens ook aan in de naam Arhomani (*Aroma, Homo, Animal*: 'aroma', 'mens' en 'dier'). Ik adviseer Arhomani bij hun productontwikkeling dankzij mijn kennis van etherische oliën."

Hoe gebruik je je diergeneeskundige kennis bij het ontwikkelen van etherische oliën?

"Na het behalen van mijn doctoraat in ethologie, heb ik in 2009 Vet Ethology opgericht, een tweedelijns- of doorverwijpraktijk in ged heb ik ook meer aandacht leren ontwikkelen voor emoties, zowel positieve als negatieve emoties. Ook recente wetenschappelijke onderzoeken hechten steeds meer aandacht aan emoties bij dieren om zodoende hun welzijn te bevorderen."

Na het volgen van een wetenschappelijke opleiding in aromatherapie, heb ik empirisch opgemerkt dat men via het toepassen van olfactorische aromatherapie regelrecht de emoties van dieren kan beïnvloeden. Literatuur toont aan dat olfactorische verrijking met etherische oliën een rechtstreeks effect heeft op het limbisch systeem (in de amygdala, om precies te zijn). Sindsdien is olfactorische aromatherapie regelmatig deel beginnen uit te maken van mijn gedragsconsultaties."

Hoe zitten deze etherische oliën juist in elkaar?

“Etherische oliën zijn het resultaat van een distillatieproces van delen van planten - vaak bloesems, vruchten of bladeren - waarbij slechts de vluchtige moleculen overblijven die de typische geur van de plant bevatten. Ze bevatten geen vet en verdampen snel bij verhitting. Meestal bevat een plant niet meer dan 1% etherische olie. Dat maakt sommige van deze olieën zeer zeldzaam.

Elke olie heeft zijn eigen chemotype, wat toelaat te begrijpen welke molecule welk effect heeft, zowel op medisch als emotioneel vlak. Bij Arhomani spitsen we ons toe op het emotionele luik door middel van een olfactorische applicatie van de oliën. We spreken hier over olfactorische verrijking.”

Welke producten heeft Arhomani al ontwikkeld?

“Arhomani heeft me gevraagd om oplossingen te zoeken voor optredende gedragsproblemen. Ik heb empirisch opgemerkt dat er betere resultaten werden verkregen bij een samenstelling van verschillende etherische oliën (een synergie) dan bij het toepassen van één enkele geur. Zo is er bijvoorbeeld lavendel: bij sommige honden brengt dit rust, terwijl anderen er opgewonden door geraken. Zo zijn we voor de geïdentificeerde gedragsproblemen tot de samenstelling van welbepaalde, doordachte synergiën gekomen. Hoe gericht men op de onderliggende emotie kan werken, hoe beter de resultaten zijn.

Vandaag worden 9 synergiën verdeeld door Arhomani. Deze synergiën werken onder meer op onzekerheid bij grote veranderingen, diepe trauma's, frustratie, rouw, gebrek aan focus tijdens training, repetitief gedrag, ... Voor de beste resultaten is een verstuiving in de woonruimte aangeraden, maar dat kan niet altijd. Arhomani heeft daarom ook synergiën in sprayvorm ontwikkeld en op de markt gebracht. Die kan je gemakkelijker toepassen buitenhuis, bijvoorbeeld in de auto, op je kleren of op een paardenhalster, in de trailer, enzovoort.”

Zijn er negatieve bijwerkingen gekend?

“Ik heb nog nooit bijwerkingen gezien bij olfactorische verrijking met etherische oliën. Hou er wel rekening mee dat deze oliën noch voor cutane noch voor

orale toepassingen bestemd zijn. De oliën moeten bovendien van hoogstaande natuurlijke kwaliteit zijn. Arhomani gebruikt het kwaliteitslabel EOBB®. Dit geeft het chemotype aan, wat belangrijk is bij het garanderen van de herkomst van de plant en de molecule. Bij Arhomani streeft men er ook naar dat de oliën biologisch zijn en vrij van pesticiden.

Wanneer men met olfactorische verrijking werkt, moet er bovendien altijd naar het grotere geheel gekeken worden. Etherische oliën kunnen steun bieden bij gedragsproblemen, maar natuurlijk blijven een volledig medisch onderzoek, een gedragsconsultatie en een complete aanpak van het probleem zeer belangrijk. Soms kan enkel het verwijderen van de geuren al een oplossing geven, maar de beste resultaten worden gezien wanneer men kiest voor een globale aanpak. Voor Arhomani is het daarom belangrijk om met dierenartsen samen te werken, zodat de dieren op een correcte manier geholpen kunnen worden.”

Je doet ook onderzoek naar het effect van etherische oliën. Wat onderzoek je juist en welke resultaten zijn daar al uit gebleken?

“Hoewel er al een aantal onderzoeken verricht zijn, vooral bij knaagdieren, is het belangrijk te vermelden dat dit onderzoeksluik nog in haar kinderschoenen staat. We hebben recent twee onderzoeken uitgevoerd bij asielhonden, in samenwerking met Odisee University College.

Een eerste onderzoek, uitgevoerd in het dierenasiel Het Blauwe Kruis te Oostende, heeft aangetoond dat de verstuiving van een synergie van 9 anxiolytische etherische oliën (*Transform*, Arhomani) de hoge houding van honden vermindert over een periode van 8 weken, waardoor de honden meer ontspannen worden. Dit gebeurde zowel bij honden in de buurt van de verstuiver als bij honden op een grotere afstand van de verstuiver (met een maximum van 10 meter). Meer onderzoek is nodig om een effect van afstand en concentratie op het welzijn van honden te onderzoeken (Haverbeke et al., 2019, zie referenties).

Een ander onderzoek, uitgevoerd in Sardinie, heeft het anxiolytische effect van sommige etherische oliën statistisch bevestigd

en heeft aangetoond dat een synergie van 9 etherische oliën (*Transform*, Arhomani) een sterker effect heeft dan het eenmalig gebruik van elke etherische olie apart (Uccheddu et al., 2018, zie referenties). Dit bevestigt wat ik empirisch heb ondervonden.”

Met welke onderzoeken ben je momenteel bezig?

“Er zijn momenteel verschillende onderzoeken lopende, tevens in samenwerking met Odisee University College. We zullen allereerst het effect van olfactorische verrijking bij konijnen meten tijdens het transport. Vervolgens willen we de minimaal noodzakelijke concentratie van een mengsel van 5 essentiële oliën bepalen om een ontspannend effect bij honden te verkrijgen. We stellen een veertigtal honden bloot aan 0, 1, 5 of 10 druppels van dit mengsel. Stress- en ontspanningssignalen zullen worden gescoord. We werken ook aan de opzet van andere onderzoeken, zoals de training van therapiehonden met of zonder geuren.”

Kan je al iets meer vertellen over toekomstplannen en projecten van Arhomani?

“Ik hoop dat olfactorische verrijking met etherische oliën van een “emergence” naar een “evidence based science” kan toestappen. Alhoewel we reeds zeer tevreden zijn met de steun die we van dierenartsen in België krijgen, doen we graag een warme oproep om met nog meer collega's samen te werken opdat nieuwe ervaringen en getuigenissen uitgewisseld kunnen worden. Verder kijken we ook naar asielen en organisaties die mee in ons verhaal willen stappen. Tegelijkertijd willen we ook nog meer onderzoek kunnen doen naar oliën die in synergiën zitten om het wetenschappelijk kader te versterken. Persoonlijk zie ik voor deze tak van de dieren geneeskunde een mooie toekomst: we spelen dankzij de kracht van geuren immers recht in op de emoties en de bijhorende hersencentra. Het is dus een mooie manier om emoties bij dieren te ondersteunen, zowel preventief als curatief.”

Voor meer info en een eventuele deelname aan een tweedaagse opleiding (Frans), surf naar Arhomani.com.

GETUIGENISSEN

Getuigenis dierenarts Ethel Hourlay - kat

"In december 2018 hebben wij Wallace, een gecastreerde kater van 11 jaar lange tijd in hospitalisatie gehad met een hemoartonellose (intra-cellulaire bacteriën die de rode bloedcellen aanvallen, overgedragen door vlooiën, met leverproblemen en icterus als symptomen). Ondanks een complete medische behandeling, wou Wallace gedurende 3 weken niet eten. We waren verplicht om hem te dwangvoeren, opdat hij toch zijn voeding binnenkreeg. Op een ochtend, na *Harmony van Arhomani* te hebben gesprayd, begon Wallace te rollen en zich hevig tegen onze benen aan te wrijven, waarna hij zich op zijn voerbak stortte en die helemaal leeg at... Het is deze onvergetelijke scène die de deuren voor Arhomani heeft geopend in onze praktijk." (dierenartspraktijk Hourlay, Namen)

Getuigenis dierenarts Ann Drieskens - kat

"Een tijd geleden had ik Zoro in behandeling, een gesteriliseerde katin van 4 jaar. Zij liet zich aaien en kwam op schoot zitten, maar enkel op eigen initiatief. Haar opnemen lukte helemaal niet. De situatie was echter zeer problematisch wanneer de eigenaars haar in de transportkooi wouden zetten: zij werden dan gekrabbd en gebeten. Voedsel aanbieden in de kooi werkte slechts één keer. Vervolgens hebben de eigenaars de transportkooi met eten en snoepjes die ze heel graag heeft in de living gezet, vermits dit de plaats is waar Zoro het meest ontspannen is. Vlak bij de transportkooi hing ook een Feliway verdampertje. Op dit niveau was Zoro wel rustiger, maar weigerde nog steeds in de kooi te gaan. Er is dan besloten om *Harmony van Arhomani* te gebruiken. Zoro ging geleidelijk het eten dat in de kooi gezet werd opeten. Vanaf dit moment kreeg Zoro enkel nog eten in de kooi. De eigenaars hebben Zoro toen zonder problemen mee naar het pension en terug kunnen nemen. Bij terugkomst wilde Zoro even niets meer van de kooi hebben, ook niet als *Harmony* gespoten werd. Er is dan besloten om de kooi een tijdje weg te zetten en ook niet meer met de synergie te spuiten. Zoro moest echter weer naar de dierenarts, dus werd het volledige proces met de kooi

en de spray herhaald. Toen het moment van vertrek aanbrak, konden de eigenaars Zoro terug in de transportkooi zetten. Hoewel iets minder vlot als toen ze naar het pension moest, verliep het transport veel vlotter dan voorheen en zonder krabben of bijten. Momenteel spuiten de eigenaars de synergie af en toe in hun living als ze zien dat Zoro stress heeft: dit maakt haar wat rustiger in huis en ook de eigenaars zelf vinden de geur aangenaam. De transportkooi heeft nu een eigen plekje in de living."

Getuigenis dierenarts Dieter Everaert - verschillende diersoorten

"Ik heb spray *Calm Down* toegepast bij een kakariki die beet naar de eigenaar en naar het vrouwtje tijdens het voortplantingsseizoen. Na één week twee keer per dag *Calm Down* te sprayen, was het gedrag volledig genormaliseerd. De spray *Transform* heb ik al bij verschillende papegaaien met verdieping gebruikt. Een voorbeeld daarvan is er eentje die was begonnen te pikken na verhuis. Na 10 dagen twee keer per dag *Transform* te sprayen, op een doekje vlak naast de kooi, was het pikken volledig gedaan. Ook heb ik bij konijnen in mijn hospitalisatiekamer al sprays van Arhomani gebruikt, bijvoorbeeld *Calm Down* bij dieren die veel stampen en *Transform* bij passieve dieren met veel stress."

Getuigenis baasjes Milena en Robin - konijn Rocky

"Ik ben Milena en woon samen met mijn vriend Robin en konijntje Rocky in Herent. Rocky is een karaktervol, actief, nieuwsgierig en vooral liefdevol konijn. Hij is zindelijk en over de hele lijn een voorbeeldhuisdier. Er is echter één ding waar Rocky écht niet van houdt: reizen. Telkens als hij nog maar zijn transportkooitje ziet wordt hij al heel nerveus. Lekkernijen en luxeartikelen zoals witloof, hooi en een zachte bodembedekker kunnen dan niet baten. Tijdens de korte ritten die we doen, gedraagt hij zich zeer geagiteerd gedragen en hij verliest dan bovendien ook zijn zindelijkheid. Toch moet dit een aantal keer per jaar gebeuren, wegens dierenartsbezoek of wanneer wij baasjes eens op vakantie gaan. Op aanraden van dierenarts Dieter Everaert hebben

we een flesje *Transform* van *Arhomani* in gebruik genomen. We merken echt een verschil wanneer we deze spray gebruiken bij transport. Rocky blijft heel de rit kalm en bovendien zindelijk. We gebruiken de spray niet binnenshuis, aangezien we hem niet wensen te kalmeren op dagdagelijkse basis. Wij zijn echt zeer positief over het kalmerende effect bij elk transport, iets wat voor een konijn toch behoorlijk stresserend kan zijn. We hopen dat deze vrijwillige waardering van het product ook andere konijnen met bepaalde stresspunten kan behelpen." ●

Bronnenlijst:

- Uccheddu S., Mariti C., Sannen A., Vervaecke H., Arnout H., Gutierrez Rufo J., Gazzano A., Haverbeke, A.. Behavioural and cortisol responses of shelter dogs to a cognitive bias test after olfactory enrichment with essential oils. *Dog Behavior*, 2018, 2: 1-14. <http://doi.10.4454/db.v4i2.87>
- Haverbeke A., Uccheddu S., Arnouts, H., Sannen, A., 2019. A pilot study on behavioural responses of shelter dogs to olfactory enrichment. *Veterinary Science Research* 1(1):29-34.

Wie is
Dr. Anouck
Haverbeke

- Dierenarts, PhD, EBVS® European Veterinary Specialist in Behavioural Medicine
- Onderzoeker in samenwerking met Odisee University College
- Lector aan Odisee University College en Ecole Nationale Vétérinaire Alfort
- Werkzaam in eigen praktijk Vet Ethology in Overijse
- External scientific consultant bij Arhomani